

**VYJÁDŘENÍ ČLENŮ CZECH FOREST THINK TANK
KE KOALIČNÍ SMLOUVĚ SPOLU, Pirátů a STAN**

dovolte nám, abychom Vás jako členové nezávislého think tanku CZECH FOREST seznámili s našimi názory v oblastech dotýkajících se lesnictví, zmíněného v koaliční smlouvě a upozornili na některá zásadní rizika, která mohou naplňováním dílčích částí programu vznikat.

Rádi bychom Vás tímto vyvolali diskuzi a případné kroky k racionálnímu pohledu na problematiku lesnictví a celého lesnicko-dřevařského sektoru založeného na komplexním odborném pohledu objektivně vyhodnocujícím potřeby sektoru i možné dopady individuálních opatření.

Velmi vítáme, že problematika lesů tvoří v koaliční smlouvě nepřehlédnutelnou část. Lesy pokrývají třetinu území naší republiky a lesní majetky představují v ČR 300 tisíc vlastníků. Lesnicko-dřevařský komplex při započtení všech jeho součástí včetně ekologických a rekreačních funkcí tvoří významnou součást národního hospodářství. Zároveň je na roli lesů a produkci dříví jako obnovitelného ekologického materiálu kladen zásadní důraz ve strategiích EU vedoucích ke snižování emisí CO₂.

Podle odhadů (*Nová strategie EU pro lesy do roku 2030*) existuje v EU 16 milionů soukromých vlastníků lesů a 40 % lesů spadá pod různé systémy veřejného vlastnictví. V roce 2018 pracovalo v EU 2,1 milionu lidí v lesnicko-dřevařském sektoru (obhospodařování lesů, těžba dřeva, pilařská výroba, výrobky ze dřeva, korek, buničina a papír), které vytvořilo hrubou přidanou hodnotu ve výši 109 855 milionů EUR. Dalších 1,2 milionu lidí pracovalo v oblasti výroby dřevěného nábytku a tisku na papír, jako jsou knihy a noviny, které vytvořily hrubou přidanou hodnotu ve výši 25, resp. 31 miliard EUR. **V roce 2018 působil v odvětvích využívajících dřevo aktivně 397 000 podniků, což představuje 20 % výrobních podniků v celé EU.** Přidáme-li k těmto činnostem odvětví vydavatelství tištěných dokumentů, výrobu tepla a elektřiny ze dřeva a odvětví stavebnictví využívající dřevo, podpořil rozšířený hodnotový řetězec založený na lesnictví 4 miliony pracovních míst v zelené ekonomice. Obdobně významnou pozici má lesnicko-dřevařský sektor i v České republice. Kromě přímého ekonomického efektu v podobě podílu na HDP se jedná například o zásadní podíl na turistickém ruchu, protože jeho většina probíhá v lesích s využitím infrastruktury budované na náklady vlastníků a správců lesů.

Jako lesníci proto počítáme s tím, že **lesy budou hrát v ČR nadále klíčovou roli v naplňování klimatických cílů fixováním CO₂, produkcí obnovitelných zdrojů a materiálů, ale i zadržováním vody v krajině, udržování biodiverzity a oblastí turistického ruchu.**

Proto si dovoluujeme formulovat několik připomínek k tezí formulovaným v koaliční smlouvě SPOLU.

V dokumentu jsou silně **akcentovány ekologické a mimoprodukční funkce naznačující související pokles produkční role lesů.** Zároveň se ovšem počítá s navyšováním podílu obnovitelných zdrojů energie (v podmínkách ČR je dříví nejvýznamnějším zdrojem obnovitelné energie v podobě biomasy) a s podporou dříví jako obnovitelného materiálu ve stavebnictví minimálně u veřejných zakázek. Proto považujeme za důležité navrhnout **zpracování detailní analýzy dopadů** v koaliční smlouvě zmiňovaných kroků za účelem **odstranění možného rozporu mezi podporou a omezeními s možnými ekonomickými dopady na vlastníky lesů, podnikatelskou sféru a státní rozpočet.**

Dříví je společností správně chápáno jako obnovitelný ekologický materiál s širokými možnostmi využití. Pokud ovšem bude evropskými a národními regulacemi zásadně omezovány možnosti jeho produkce, je vysoce pravděpodobné, že s jeho nedostatkem dojde k prudkému nárůstu jeho ceny a snížení dostupnosti výrobků ze dřeva. Tento stav povede k masivnímu importu dříví z jiných oblastí s rizikem

devastace místních lesů a vysokými náklady na dopravu a nárůstem produkce CO₂ a dalších emisí z dopravy.

Zde je třeba připomenout, že státní lesy tvoří zhruba polovinu lesů v ČR. **Státní lesnická politika by měla odrážet potřeby všech vlastníků lesů.** Významně **odlišné podmínky pro státní a nestátní lesy mohou vést k výrazné nestabilitě a ztrátě konkurenceschopnosti a destabilizaci mnohých součástí lesnicko-dřevařského sektoru.** Proto doporučujeme pečlivě analyzovat dopady prioritizace mimoprodukčních funkcí a porušení rovnováhy funkcí produkčních, sociálních a ekologických. I v tomto případě jsme přesvědčeni, že by tomuto kroku měla předcházet analýza dopadů na zaměstnanost, ekonomickou stránku hospodaření státních lesů, ale i příjmovou stránku státního rozpočtu. **Považujeme za zcela legitimní, aby stát, stejně jako ostatní vlastníci, čerpal z lesů adekvátní, dopředu definovanou rentu,** která na jedné straně umožní plnění mimoprodukčních, ekologických a dalších funkcí lesů, ale na druhé straně byla zcela standardním příjmem státního rozpočtu. Výše renty musí být odvozena od reálných hospodářských výsledků podniků.

Dle našeho přesvědčení podloženého zkušenostmi z různých lesnických oborů působnosti neexistuje zásadní rozpor mezi ekologickými a environmentálními funkcemi lesa a ekonomickou produkční funkcí lesa. **Mimoprodukční funkce lesů jsou externalita vázaná na samotnou existenci lesa** a v případě šetrného produkčního hospodaření přírodě blízkými způsoby a šetrnými technologiemi jsou mimoprodukční funkce samovolně plnohodnotně zajišťovány i při hospodářském využití lesů.

V textu koaliční smlouvy je jako východisko uveden Národní lesnický program II. K tomu bychom chtěli uvést, že tento program nebyl dokončen a nebyl tedy ani naplňován (obdobně jako NLP I). **Národní lesnické programy byly utvářeny ve zcela odlišných (přírodních, společenských, hospodářských) podmínkách, než v kterých se nacházíme nyní.** Proto doporučujeme státní lesnickou politiku formulovat až na základě pečlivé odborné analýzy dopadů klimatické změny, příčin vzniku a zejména plošného rozvoje kůrovcové kalamity, průběhu současných způsobů obnovy lesa, ale i společenské poptávky. Až na základě této analýzy je podle našeho názoru možné formulovat smysluplnou a dlouhodobě udržitelnou lesnickou politiku.

Za současné ekonomické situace si dovoluujeme vyzvat také k **obezřetnosti s vyhlášením nových národních parků.** Je třeba si uvědomit, že **kromě ztráty výnosů z těchto lesů bude třeba průběžně národní parky dále financovat ze státního rozpočtu.** Navíc se jedná o značně demotivující krok pro vlastníky a správce lesů, kteří po generace hospodaří v daných lokalitách a „odměnou“ za vytváření po všech stránkách cenných lesních oblastí jim je odejmutí lesů a převedení pod jinou správu. Minimální podmínkou pro vyhlášení nových národních parků by podle našeho názoru mělo být referendum mezi místními obyvateli a podnikateli, včetně vlastníků půdy a jasné sdělení nákladů státního rozpočtu, které by byly s tímto krokem spojeny. Jsme přesvědčeni, že dosavadní ochrana přírody například poměrně hustě osídlené oblasti Křivoklátska (CHKO a mnoho bezzásahových lokalit) je v této době zcela adekvátní a dostatečná a při znalosti vývoje této oblasti můžeme vyloučit, že by nevyhlášením národního parku mohlo dojít k jakékoli devastaci přírodních hodnot tohoto území. Naopak je vysoce pravděpodobné, že vyhlášení NP v této po staletí kulturní krajině může podobně jako v jiných oblastech vést k napětí mezi místními obyvateli, úbytku pracovních příležitostí a v případě jednostranného pohledu na ochranu přírody (jako například v NP České Švýcarsko) i k devastaci území a omezení přístupnosti pro návštěvníky lesů.

Za **podstatné priority pro budoucí strategii státu vztahující se k lesům považujeme v krátkodobém až střednědobém horizontu podporu obnovy lesů po kůrovcové kalamitě s pozitivní motivací vlastníků a správců k dlouhodobému využívání přírodě bližších postupů za účelem vzniku stabilních věkově a druhově diverzifikovaných lesů.** Součástí podpory obnovy lesa by mělo být i hledání řešení pro snížení škod zvěří, které mohou být v mnoha oblastech limitujícím faktorem úspěšné obnovy.

Podstatnou součástí lesnické politiky by měly být podle našeho názoru **úpravy legislativy, které budou v maximální míře respektovat vlastnická práva, tržní prostředí a nebudou rizikem pro konkurenceschopnost českého lesnicko-dřevařského sektoru.** Za užitečné považujeme přehodnocení principů současné lesnické legislativy, která podle našeho názoru příliš odráží regulaci z dob socialismu, kdy všechny lesy spravoval stát. Zásadní změnou legislativy by mělo být **snížení administrativní zátěže vlastníků a správců lesů.**

Za **velmi podstatnou oblast, kterou smlouva nezmiňuje, považujeme systém celoživotního vzdělávání a inovací.** Jsme si vědomi, že lesnictví musí reagovat na měnící se klima, ale i společenské potřeby a vnímání lesů. Aby tyto změny mohly proběhnout, je nezbytné, aby se lesníci průběžně a efektivně seznamovali s novými trendy a způsoby nakládání s lesy, aby byli schopni rychlé a bezpečné implementace inovací. Systém celoživotního vzdělávání v lesnictví považujeme za základní kámen dlouhodobě udržitelného nakládání s lesy.

Jako akutní vnímáme jednání na úrovni Evropské komise, která v rámci návrhů vycházejících ze **strategické koncepce Green Deal zvyšuje tlak na lesy a vlastníky lesů, přináší další administrativní zátěž a v neposlední řadě jsou tyto dokumenty (Nová lesnická strategie pro lesy do roku 2030 a další) v mnoha záměrech mezi sebou v přímém rozporu,** který mezi vlastníky lesů i dřevozpracovateli vyvolává velkou **míru nejistoty a rozhodně nevede k posílení investic do lesnicko-dřevařského sektoru.** Plány EU na centrální řízení obnovy lesů bez znalosti lokálních specifik nás vracejí o 30 let zpět, zcela popírají vlastnická práva, odbornost a jediným výsledkem bude snaha tyto regulace obcházet.

Jsme si vědomi, že je třeba pěstovat lesy tak, aby se zvýšila jejich schopnost odolávat klimatické změně, škůdcům, či jiným tlakům, které se v budoucnosti mohou objevit. Lesníci znají a aplikují postupy, kterými toho můžeme dosáhnout a na významné části našich lesů se toto již daří. Pro změnu směřování je třeba ale vytvářet podmínky spíše pozitivní motivací a podle našeho názoru by bylo chybou rezignovat na systém tzv. samofinancování lesního hospodaření. Změny a opatření, která nebudou chápat lesnicko-dřevařský sektor jako komplex s širokým spektrem produktů a budou odrážet zájmy pouze úzké skupiny zájmových organizací, mohou vést k zásadním negativním ekonomickým i ekologickým dopadům a mohou představovat zásadní rizika pro celou společnost.

Připomínky ke koaliční smlouvě jsou mezi zástupci profesních organizací velmi často diskutovány a je patrné, že vnímání posunu přístupu k lesům je odbornou lesnickou veřejností vnímáno obdobně.

*Za členy CZECH FOREST think tank
Ing. Jan Příhoda
předseda CZECH FOREST TT, z.s.
tel.: +420 +04 211 167
E-mail: info@czechforest.cz*